

Umetnostna razstava Rika Debenjaka

15. septembra je bila odprta v Jakopičevem paviljonu umetnostna razstava slikarja R. Debenjaka. Mladi umetnik se je prvič predstavil našemu umetnost ljubecem občinstvu in je dosegel prav pomemben uspeh.

R. Debenjakovo delo odlikuje tisto globoko, etično pojmovanje umetniškega poklica, ki njegovemu nosilcu ne da možnosti, da bi umetnostno oblikovanje kadar koli smatral le za zunanjo gesto, notranjo praznoto zakrivajočo, marveč ga smatra za poslanstvo, ki obseže vse človekovo bistvo do njegovih zadnjih meja. Tako so vsi veliki umetniki pojmovali svoj vzvišeni poklic, ki je, kadar v človeka pronikne v absolutni meri, gotovo najtežji od vseh ostalih udejstvovanj človekovega razuma. Vse obseže! Dneve neugnanega veselja in najhujše žalosti ter obupa, dneve tihe radosti nad doseženim uspehom in najglobljega zdvajanja nad nedoseženim ciljem, ki se vedno znova in znova kaže v drugih oblikah. Debenjak je s to razstavo dokazal, da je njegova umetnostna pot prava in, kar je važno, da je med početkom in neskončnim ciljem že prehojeni del — kvaliteten, bodoči pa — mnogo obetajoč.

Že dela, ki so nastala za časa njegovega šolanja na beograjski akademiji, nam razločno pokažejo tisti osnovni duhovni profil njegove umetnosti. Je to nekam v notranjost zasanjan svet oblik, poln refleksij in mehkega, harmoničnega nastrojenja. Barvna skala je nežna in duhovna, preko nje je razlito neko umerjeno, rekli bi, lirično čustvo. Ne mislim seveda pri tem na njegove šolske akvarele, marveč na lepo podobo »Zeleni venac«. Refleksivno in čustveno gledanje na slikarski predmet ga je nehote potegnilo k oblikam klasičnega umetnostnega sveta, ki se mu je razkril v vsej svoji neizmerni globini, ob prihodu v Pariz. Edinstveni svet antike, renesanse in baroka, svet, ki v simbolični pomembnosti združuje vse, kar more globoko dojmiti sodobnega človeka: absolutnost kvalitete; saj to so vendar dela, ki so preživela človeške rodove z vsemi njihovimi življenjskimi tegobami vred. Dalje so to zgovorna priča o davnem, po petini stoletij pokritem, plodnem življenju, o usodi tistih, ki jim je bilo usojeno, da so z dletom ali čopičem upodobili v granit zgodovine svoje duhovne podobe. Debenjak je ob njih ustvaril prvo svoje kvalitetno mladostno delo »Goriško Madono«. V to delo je mladi slikar vložil vsa svoja pariška spoznanja: opojnost nad klasiki, domotožje mladega človeka, tiho ubranost čustva in tisto življenje, ki je mlademu umetniku plalo pred očmi: sodobnost, življenje velemesta in živi, neposredni umetnostni svet. Poslednji, ki je neizprosno trkal na vrata in zahteval popolno uveljavljenje in ki je imel za nadaljnji razvoj umetnikov postati usoden, je v Debenjakovem delu razločno viden. »Slaniki«, »Pevka v Music-hallu«, »Place du Châtelet«, »Arènes du Lutèce«, »Maison des oubliettes«, »Notre Dame« so glavni dokazi tega, da reka življenja ni tekla mimo zaprtih slikarjevih oči. Iz Pariza je slikar odpotoval v domovino. Za njim je ostal klasični svet, poln harmonije in nečuvane lepote, za njim je ostalo življenje velemesta s svojim tempom in brezobzirnostjo, toda pred njim se je razgrnila nova lepota, v tujini tolikokrat zaželena, nikoli pozabljena in pokrita z lahno kopreno domovinske ljubezni. Slikar je stopil v tretjo dobo svojega razvoja. »Nunska cerkev« in »Kozolec« sta dokaz za to. Nekoliko abstraktna barvna skala, ki

je značilna za nekatera pariška dela, se je tu umaknila realističnejšim barvnim pogledom. Še važnejša dela iz tega časa so razne studije in glave, kakor »Avtoportret«, »Studija gdč. Č.«, »Studija ge. B. S.«. Tu je zaradi distance odpadel vpliv »šole«, le rahli so še spomini na klasični svet, vidna pa je jasno velika dovršenost in obvladanje slikarskega predmeta. V tem času je tudi nastala podoba »Moja mati«, ki je posebno s čustvene plati izredno zrela umetnina, dasi ima po kompoziciji znane predhodnike.

Razstava je bila lepo obiskana in mi želimo, da bi si slikar od težke bolezni kmalu opomogel, da bi nadaljeval s svojim umetniškim snovanjem.

Dr. Stane Mikuž.

Umetnostna razstava Ljuba Ravnikarja.

V »Galeriji Obersnel« je razstavil svoja dela v najrazličnejših tehnikah mladi slikar L. Ravnikar. Njegova domneva je, kakor kaže razstava, domala ves vidni svet in še fantazijski povrhu. Kvalitetno dela nikakor niso uravnovešena, kar je za umetnostni nivo razstave gotovo neugodno. Človeku se zdi, da je naloga, ki si jo je mladi slikar naložil, pretežka. Morda bi bilo bolje, da bi se n. pr. za sedaj omejil le na eno umetnostno nalogo; saj je vendar povsem jasno, da delajo začetniku najrazličnejše tehnike veliko težavo, in kje so pri tem čisto umetnostni problemi! Danes ne zadostuje več podati bolj ali manj verodostojno sliko zunanjega sveta. So še vprašanja, ki so onstran čutnega doznavanja in jih slikar, ki mu materija ni pokorna, sploh ne more obvladati. Najboljši na razstavi so akvareli (glej repr. v katalogu). Dovolj solidno obvladanje tehnike, neposrednost v prednašanju ter prepričljivo, nekam nastrojeno doživetje, so glavne odlike nekaterih podob te vrste.

Zanimiv je tudi »Mladinski ciklus«. Tod se slikar povzpne do pravega pravljичnega razporeditve. Seveda niso vsi listi enaki, med najboljšimi je »Gozd«, »Žalostinka«, »Mrak« in »Lahko noč«. Vsebinsko temelji ciklus na poosebljenju pojavov in prirodnih predmetov ter po zamisli nikakor ni originalen, marveč je vplivan po risanih filmih iz onstran oceana. Ne odrekam pa originalnosti nekaterim listom, ki so prav pristrčni, in bi bilo želeti, da si utro pot v ilustracijski svet naših mladinskih knjig. Ponekod moti močna dekorativna nota in pa nepotrebna grotesknost (n. pr. »Poletje«). Le-ta pride posebno do izraza v linorezih, ki so satiričnega značaja in bičajo, oziroma karikirajo poedine izrodke današnjega družabnega življenja. Kolikor je vsaka abnormalnost že sama po sebi groteskna, so vendar v umetnostno-estetskem svetu nekatere norme, preko katerih umetnik nikakor ne sme.

Dr. S. Mikuž.